

Koning van het Circustheater Tarzan

In mei 2006 was op Broadway de première van de musical Tarzan. De reacties waren lovend, maar het kon allemaal nog mooier en beter. Dat wordt nu namelijk bewezen in het Scheveningse Fortis Circustheater, waar Joop van den Ende Theaterproducties/Stage Entertainment en Disney Theatrical Productions de musical in een 'versie vol spectaculaire toevoegingen op technisch gebied' op de planken brengen. AV&Entertainment Magazine ging daarom naar Scheveningen, sprak met Henk van Gilpen (Technische Supervisie), zag de show en werd overdonderd door het fraais.

Een rondleiding op en achter het podium waarvoor werd samengewerkt met Stageco van Tarzan maakt al duidelijk dat we hier met een bijzondere productie te maken hebben. Een zachte vloer vanwege de nodige acrobatiek van met name de 'apen', een inflatable wand met 'lianen' van waaraf de apen over het podium kunnen slingeren en onder andere een tot 'Chantalelevator' gedoopte buis waardoor hoofdrolspeelster Chantal Janzen tussen de bedrijven door omhoog wordt getakeld, wanneer ze binnen twee minuten bovenin het theater moet zijn. Zonder de geïmproviseerde lift zou ze naar boven moeten rennen, wat de zang uiteindelijk niet ten goede zou komen wanneer ze op een schommelstoel vanuit het dak naar beneden zakt.

Vliegbewegingen

Het is sowieso een productie waar enorm veel in gebeurt. Vóór de pauze zijn al een dikke 350 cues nodig om alles in goede banen te laten lopen. Vooral de vele vliegbewegingen zijn indrukwekkend. Voor, achter, links en rechts in de zaal vliegen

de apen – en Tarzan zelf natuurlijk – door het Circustheater. "Dat is eigenlijk ook het meest kenmerkende aan de hele productie", vertelt Henk van Gilpen. "Het systeem is bedacht door Pichon Baldinu – bekend van onder andere La Guarda. Er lopen drie tracks door de zaal heen en er zijn ook aparte bungyplekken, waar apen uit het plafond naar beneden komen zetten."

Mooier

De wand die het podium omringt is zoals gezegd een inflatable. Voel er aan en je denkt aan een luchtkussen. Gemaakt in San Diego en een kopie van het concept dat in New York werd gebruikt. "De productie is qua basis sowieso een kopie van New York, maar dan met een heleboel toevoegingen", legt Van Gilpen uit. "Het is hier veel spectaculairder, er wordt bijvoorbeeld veel meer gevlogen. In New York was men daar door de aanwezigheid van balkons nogal beperkt in, maar hier in Scheveningen is wat dat betreft alle ruimte. Al met al hebben we er toch nog best veel aan veranderd, gewoon omdat we méér wilden. New York was mooi, maar wij

wilden mooier. Joop van den Ende is daar gaan kijken en heeft toen gezegd dat hij de productie wel naar Nederland wilde halen, maar dat het dan wel nog spectaculairder moest worden. Dat is uiteindelijk dus ook gebeurd.”

Klimbedrijf

Alle vliegbewegingen zijn computer-gestuurd (zie verderop in dit artikel). “In Amerika gebeurde dat door een Amerikaans bedrijf (Flying by Foy), maar ik heb toen gezegd dat we dat hier beter konden. Daar moesten we Disney vervolgens van zien te overtuigen. Toen ze hier kwamen kijken waren ze meteen enthousiast”, vertelt Van Gilpen. De vliegbewegingen bepalen volgens Van Gilpen voor 90% de show. Op elk gebied moet daar ook rekening mee worden gehouden. De kostuums zijn bijvoorbeeld allemaal zo gemaakt dat er uitsparingen in zitten, zodat de ‘harnassen’ zijn weggewerkt en er niks in de weg zit wanneer de acteurs moeten worden vastgeklemd. “Daar is overigens een professioneel klimbedrijf voor ingehuurd. Die mensen moeten van de arbeidsinspectie steeds controleren of iedereen goed vast zit.”

Trots

Van Gilpen betitelt Tarzan als een megaproject: “Zelf ben ik er zo’n anderhalf jaar geleden mee begonnen. Uiteindelijk hebben we op 1 december 2006 in een Utrechtse fabriekshal de hele boel opgebouwd. We hebben daar vervolgens zeven

weken gerepeteerd om alle vliegbewegingen in de computer te krijgen. Daarna hebben we de hele set afgebroken, om hem vervolgens in het Circustheater opnieuw op te bouwen, om ook daar weer te gaan repeteren.” Net als de overige medewerkers zegt ook Van Gilpen trots te zijn op de productie, mede omdat de techniek overal geprezen wordt: “Maar ik ben daar wel een beetje ouderwets in. Het gaat namelijk om de acteurs en het stuk, niet om de techniek.”

Automatisering

Zoals gezegd zijn er voor de Nederlandse versie van Tarzan de nodige aanpassingen gemaakt. Zo zijn er zowel op het toneel als in het auditorium veel meer vliegbewegingen en zijn script, muziek, scenery, licht en choreografie aangepast”, vertelt Robert Pronk van Silicon Theatre Scenery, het Nederlandse bedrijf dat verantwoordelijk is voor de automatisering omtrent de vele vliegbewegingen. “De Tarzan rehearsals begonnen in de tweede week van januari in de oude fabriek in Utrecht. Daar stonden inderdaad een replica van de set, een zangrepetitieruimte en verschillende technische workshops. Later is het geheel dus verhuisd naar Scheveningen. Onderdeel van de set is een extra 28 ton zwaar grid voor de vlieglieren, tracks en drie gigantische airbags. In totaal is 31 km ‘scenic’ touw gebruikt en 6 km vliegtouw. De gehele automatisering en lieren, inclusief de vliegbewegingen, lag in onze handen. Dat is opmerkelijk omdat de markt

van vliegsystemen wereldwijd door Foie werd beheerst. Voor deze productie worden achttien pendulum, voor snelheden tot 4 m/s en negen tracks gebruikt, allemaal conform SIL3.”

Licht in donkere jungle

Nog nooit eerder was een Broadway-productie zo snel na de première al te zien in Nederland. Dat betekende ook voor Flashlight snel schakelen. Hoewel de dichtbegroeide jungle in real life aardedonker is, is de musical Tarzan voor Flashlight allesbehalve een koud kunstje. “Juist omdat je de indruk wilt wekken dat je diep in de jungle zit en het publiek ook nog dingen moet kunnen zien, zijn lichtfaciliteiten natuurlijk cruciaal”, reageert projectleider Guus Hogenes. “Nee, we hebben niet onze hele voorraad groene led-verlichting naar Scheveningen overgebracht. Je zou inderdaad denken dat de jungle groen is, maar met donkerblauwe belichting krijgt het podium een mysterieuze gloed. Er wordt wel veel gebruikgemaakt van LED-verlichting om de kleur aan te passen als de sfeer in de show verandert.” Behalve voor het verzorgen van de faciliteiten, was Flashlight bij dit project ook verantwoordelijk voor de uitvoering. Hogenes: “Het was redelijk kort dag, want eind november kwam de klus pas definitief bij ons terecht en half januari moesten de eerste armaturen worden opgehangen. Anderhalve maand inclusief de kerstperiode, een lastige tijd om te bestellen en te regelen.”

De totale automatisering van Silicon Theatre Scenery omvat:

- 30 geautomatiseerde trekken
- showautomatisering
- 18 pendulum winches performer flying
- 9 track winches performer flying
- 2 stage liften
- 3 rollerdrops
- Gantry
- Hydrauliekpompen

Het dak eraf

Op de eerste opbouwdag in het theater werd ook aan de airconditioning gewerkt. Hogenes: “Daardoor liepen we wel wat vertraging op, omdat we werden belemmerd in onze bewegingsvrijheid.” Michel Hubert, hoofd licht van het Circustheater: “Het was een gigantische verbouwing: het dak is er letterlijk vanaf gegaan en het heeft enorm veel impact gehad. Nog steeds, trouwens. Het stof komt uit alle kieren en gaten en dat is natuurlijk niet bevorderlijk voor al die fijne elektronica. Maar de show staat als een huis: het blijft technisch goed overeind en we hebben nog geen last gehad van grote storingen. De zaal is voor elke show uitverkocht en het publiek is enthousiast, het is elke keer één groot feest!” Guus Hogenes: “Het bijzondere aan het lichtgebruik bij Tarzan is dat er heel veel kleine armaturen worden gebruikt. Normaal gesproken plaatsen we deze in het dak, nu ook in de steiger. Het decor van de musical bestaat namelijk uit een immense steigerconstructie met een opblaasbare muur eromheen. In die muur zitten gaten en daar komen tijdens de show bijvoorbeeld apen uit tevoorschijn; die gaten moeten belicht worden. Er zit ook veel bewegend licht in de musical, om met zo min mogelijk armaturen, veel posities te belichten. Ook handig bij het slingeren van Tarzan. Tijdens de opbouw kregen we al hulp van het team van het Circustheater, dat de show nu draait. Voor beide partijen handig: zij

leren het systeem kennen en wij hebben extra handen.” Michel Hubert reageert: “Wij moeten wel meelopen. Want als er een storing is, moet je weten waar het vandaan komt. Mijn werkzaamheden bestaan voornamelijk uit het draaien en onderhouden van de show. Guus kwam met de knowhow. Wat dat betreft gaan alle credits naar Flashlight. Ik ben altijd blij als Flashlight op een klus zit. Niet alleen ik, want ik hoor van veel mensen dat ze juist vanwege de vakmensen en de knowhow graag met Flashlight werken.”

Zacht licht

Ook Lagotronics werd door Henk van Gilpen bij de productie gehaald. Na eerdere succesvolle samenwerking bij o.a. Beauty and the Beast & The Wiz contacteerde Stage Entertainment Lagotronics voor advies en de eventuele levering van ongeveer 500 RGB LED spots, voorzien van 36 PowerLED’s voor de aanlichting van de Jungle achtergrond in het nieuwe decor. “Aangezien wij een soortgelijke spot in november 2006 aan ons assortiment toegevoegd hadden, bleek dit een goede eerste test en referentie voor de DecaLED® Color Wash 36 RGB”, vertelt Sander Görtjes. “Zoals vaak vinden bij dit soort projecten de beslissingen op het hoogste niveau plaats, voor wat betreft de te gebruiken verlichtingsbron en de daarbijbehorende partner. De DecaLED® Color Wash 36 moest binnen enkele weken geleverd kunnen worden én er moest goedkeuring gegeven

worden door de lichtdesigners van Disney. Door de persoonlijke benadering door onze projectleiders en diens ondersteunend personeel van de Amerikaanse designers, kregen we al vrij snel de definitieve goedkeuring voor de inzet van de nieuwe LED-spot. Door het gebruik van een speciale filter kunnen we het toch al 'zachte' licht van LED's nog zachter maken, daarmee voorkomen we spot- en eventuele kleurmengingproblemen op korte afstand. Wij zijn dan ook erg trots op het eindresultaat en denken dat we wederom hebben laten zien dat door de inzet van nieuwe technieken en goed doordachte concepten creativiteit een leiddraad is in de ontwikkeling en vormgeving van toekomstige projecten en producten."

Complex riggingwerk

Voor de riggingwerkzaamheden had Stage Entertainment gekozen voor een samenwerking met Toprek Rigging BV. De twee partijen werken ondertussen alweer 11 jaar samen. In juni 2006 is Toprek Rigging BV, na een bezoek van de show op Broadway, begonnen met de voorbereidingen voor een complexe show qua rigging. In december 2006 werd zoals gezegd begonnen met de proefbouw van de Tarzanset in een loods in Utrecht. "Na het aanbrengen van een stalen frame onder twee bovenloopkranen voor de plaatsing van de benodigde takels konden we het moedergrid hijsen", legt Diter Toprek uit. "Ernaast kwam nog een oefengrid. Ook hiervoor moest een speciaal moedergrid aangebracht worden in het dak."

'Kunst en vliegwerk'

In januari van dit jaar begon ook voor Toprek Rigging de opbouw in het Circustheater. Er moest 40 ton gehangen worden in de toneeltoren. "Dat lijkt geen probleem, maar wel als blijkt dat het allemaal in het voorste gedeelte van de toneeltoren moet komen en er dan ook nog eens net voor het proscenium een kleine 15 ton aan lieren, decor en geluid geplaatst moet worden", vertelt Toprek. Na veel rekenwerk heeft Toprek Rigging een mogelijkheid gevonden om de set te kunnen hijsen. Toprek: "Er werd een hijsplan ontworpen met daarin een exacte hijsvolgorde van de setstukken. Alleen op die wijze was het mogelijk om de set te plaatsen. Ook in de zaal werd het nodige 'kunst en vliegwerk' uitgehaald om drie tracks te plaatsen die voor de vliegacts nodig zijn. In totaal waren er voor het bouwen van de oefenset en de showset 180 takels nodig en zo'n 700 meter truss."

Geluid en communicatie

Ook het geluidplan van Tarzan is indrukwekkend te noemen. Niet voor niets vertelt Henk van Gilpen dat het de grootste set is die hij ooit heeft besteld. Het Londense bedrijf Orbital Sound werd bij de klus gehaald om te zorgen voor het geluid, de communicatie en CCTV videosystemen. "De basis is een Yamaha PM1D, waaraan 3 DSP units hangen, waardoor het mogelijk is 196 audiokanalen te mixen", vertelt Chris Headlam desgevraagd. Het multi channel surround sound wordt verzorgd door LCS CueStation software en Matrix 3 frames, die de SpaceMap panning en Wild Tracks hard disk playback sturen. De outputs van de PM1D en LCS gaan digitaal naar een groep XTA DP 448 processors en dan naar een mix van Lab

Gruppen en d&b audiotechniek D12 amplifiers. "Sound designer John Shivers en zijn collega David Partridge wilden hetzelfde L'Acoustic systeem gebruiken als ze in Amerika hadden gebruikt, maar het Circustheater is flink wat groter dan het Broadway theater", legt Headlam uit. "Het originele systeem dV-Dosc werd dus geüpgrade met 14 V-Dosc en 15 DV-dosc luidsprekers, aangevuld door 64 MTD108a voor de surround." Er worden 48 Sennheiser 5012/1046 microfoons toegepast. De rest van de inputs wordt gevormd door de uitgebreide orkest- en percussiesecties. Ook de communicatievoorzieningen zijn omvangrijk. In totaal worden 24 twin channel Telex BTR825 duplex radio communicatie beltpacks gebruikt, gekoppeld aan 24 CCTV camera's en talrijke schermen, allemaal geleverd en ondersteund door Orbital.

Tevreden

De geluidsontwerpers zeggen blij te zijn dat ze bij deze 'Hollandse' klus konden samenwerken met Orbital. Shivers: "Het is goed om Orbital bij zo'n klus aan boord te hebben. Hun expertiseniveau sluit aan bij de complexiteit van de show. Er is een enorme hoeveelheid technologie in de show aanwezig en we hebben 24 camera's en een LCS surround systeem. Dan is het goed om er een bedrijf bij te hebben dat bijvoorbeeld heel veel ervaring heeft met West End shows. Het was eigenlijk net wat we nodig hadden." Tevredenheid alom dus en dat is eigenlijk wat je proeft bij iedereen die meewerkt aan Tarzan de Musical. Maar zoals Henk van Gilpen al zei: "Het draait om de show, niet om de techniek." Het zal wel, maar zonder de techniek.....afijn.

Fotografie: Deen van Meer